

УДК 001.891.5-021.272:(81.255.4:821.111 Шексп*Сонет1=030.111=161.1)

Удовіченко Г. М.,
канд. пед. наук, доцент,

Донецький національний університет

економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, Україна

e-mail: inozmov@donnut.edu.ua

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОРИГІНАЛУ СОНЕТУ 1 В. ШЕКСПІРА

У статті розглянуто та визначено підходи до вивчення творчості В. Шекспіра та аналізу літературного тексту, здійснено структурно-семантичний аналіз сонету 1 В. Шекспіра та встановлено його структурно-семантичні особливості. Вирішення поставлених завдань здійснювалось за допомогою таких методів, як структурний та семантичний аналіз, метод порівняння стилістичних явищ. Результатом дослідження є проведений структурно-семантичний аналіз оригіналу сонету 1 В. Шекспіра, розглянуто зовнішню та внутрішню структуру 1-го сонету, зроблено його підрядковий переклад. Встановлено, що найчастіше в сонеті 1 В. Шекспір використав метафору, рідше – епітет, ще менш частотна алітерація, асонанс та метонімія.

Ключові слова: структурно-семантичний аналіз; стилістичний прийом; сонет; В. Шекспір.

Постановка проблеми. Досвід англо-українського поетичного перекладу ХХ сторіччя виразно продемонстрував варіативність у методологічних підходах до теоретичного осмислення та практичної реалізації перекладу. А спостереження певних закономірностей і тенденцій у розвиткові сучасного українського поетичного перекладу дозволяє зробити деякі узагальнення стосовно його концептуально-методологічних зasad, простеживши особливості та еволюцію перекладацьких методів. Щоб аналізувати декілька видів перекладів сонетів, необхідно спочатку розібратися в тексті оригіналу та зробити його структурно-семантичний аналіз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема роботи з текстом художнього твору стала об'єктом зацікавлення відомих методистів: Л. Мірошниченко, О. Ісаєвої, Ж. Клименко, О. Ніколенко, А. Ситченка, Г. Токмань та ін. Останнім часом здійснено ряд наукових досліджень, що стосуються різних аспектів питання: визначення принципів аналізу літературного явища в єдності форми і змісту, співвідношення аналізу як специфічної основи літературного дослідження та інтерпретації, створення концепції аналізу художнього твору (Г. Ключек, М. Насінко, О. Кухар-Онишко, В. Марко та ін.). Безперечно, наукові досягнення цих учених мають суттєвий вплив на розкриття вказаної проблеми і заслуговують на ретельне вивчення та узагальнення.

Постановка завдання. Мета статті – зробити власний структурно-семантичний аналіз оригіналу сонету 1 В. Шекспіра.

Виклад основного матеріалу. Для дослідження структурно семантичного аналізу та аналізу перекладів на російську та українську мови з 154-х сонетів

намі було вибрано сонет 1, з тематичної групи сонетів, присвячених другу.

Перші 17 сонетів присвячені одній темі: поет умовляє друга одружитися, щоб його достойнства та краса знайшли своє продовження в сині. Зміст сонету 1 вміщується в тому, що поет вмовляє друга одружитися, нагадуючи йому про швидкоплинність життя. У сонеті з'являється образ юнака (друга), котрий закоханий у свою красу. Поет порівнює його зі скнарою – і в той же час з ненажерою та розтратником. Скупість він протиставляє цвітінню троянди, щедрості природи, яка весь час створює на землі нове життя [2]:

Sonnet 1

1. From fairest creatures we desire increase, (A)
2. That thereby beauty's rose might never die, (B)
3. But as the riper should by time decease, (A)
4. His tender heir might bear his memory: (B)
5. But thou, contracted to thine own bright eyes, (C)
6. Feed'st thy light's frame with self-substantial fuel, (D)
7. Making a famine where abundance lies, (C)
8. Thyself thy foe, to thy sweet self too cruel. (D)
9. Thou that art now the world's fresh ornament (E)
10. And only herald to the gaudy spring, (F)
11. Within thine own bud buriest thy content (E)
12. And, tender churl, makest waste in niggarding. (F)
13. Pity the world, or else this glutton be, (G)
14. To eat the world's due, by the grave and thee. (G)

[4, с. 39].

Спочатку розглянемо зовнішню структуру (форму) даного сонету. Сонет 1 складається з 14 рядків, написаних 5-тистопним ямбом (в античній версифікації тримірна стопа з двох (довгий та короткий)

складів, у силабо-тонічній системі – двоскладова стопа з наголосом на другому складі (U –).

У ямбічному вірші ритмічний акцент припадає на парні (сильні) склади, хоч можливі пропуски метричних наголосів, що урізноманітнює багатство віршової ритмомелодики. Схематично п'ятистопний ямб можна зобразити так: _ / _ / _ / _ / [90]. Сонет має три катрени (четиривірші) і заключний куплет (двохвірш). Система рим даного сонету є стандартною: ABAB CDCD EFEF GG.

Наступним кроком для кращого розуміння сонету є підрядковий переклад сонету українською мовою, для подальшого використання у процесі здійснення структурно-семантичного аналізу.

Сонет 1

1. From fairest creatures we desire increase,

Від найпрекрасніших створінь ми бажаємо приросту (приплоду, збільшення),

2. That thereby beauty's rose might never die,

Щоб таким чином троянда краси ніколи не вмирала,

3. But as the riper should by time decease,

Але, коли більш зріла (та, що вже розпустилась) [троянда] з часом помре,

4. His tender heir might bear his memory:

Його ніжний (люблячий) спадкоємець нестиме пам'ять про нього:

5. But thou, contracted to thine own bright eyes,

А ти, заручений зі своїми власними ясними очима,

6. Feed'st thy light's frame with self-substantial fuel,

Підтримуєш у собі полум'я (багаття) паливом своєї сутності,

7. Making a famine where abundance lies,

Створюючи голод [там], де панує достаток,

8. Thyself thy foe, to thy sweet self too cruel.

Сам собі ворог, занадто жорстокий до своєї милої персони.

9. Thou that art now the world's fresh ornament

Ти, що є тепер новою прикрасою світу

10. And only herald to the gaudy spring,

I (першим вісником (першоцвітом, весняною квіткою) барвистої весни,

11. Within thine own bud buriest thy content

У власному бутоні ховаєш свою суть (тобто, потенційне батьківство)

12. And, tender churl, makest waste in niggarding.

I, ніжний скнара, марнуєшся в скупості.

13. Pity the world, or else this glutton be,

Пожалій світ або цією ненажерою (пристрасно захоплений собою, ненаситний) стань (будь)

(Над світом зглянься у разі зворотному),

14. To eat the world's due, by the grave and thee.

З'ївши належне світу на пару з могилою

(Він з'їсть тебе могилою безповоротно).

Всюди в тексті підрядкового перекладу в квадратних дужках подані слова, для більшої зв'язності тексту, а у круглих дужках – пояснення та варіанти перекладу. Як видно з даного підрядкового перекладу, дослівний переклад є неможливим, поет використовує широкий спектр образів та порівнянь, які не пов'язані один з одним: він спочатку порівнює друга з трояндою, називає його «прикрасою світу» та

«першим вісником барвистої весни», а потім «ніжним скнарою».

У рядку 4 займенник «his» (Його) на початку рядку відноситься до іменника «rose» (трянда) з 2-го рядку. В англійській мові троянда уособлюється в чоловічому роді.

Значення 13-го та 14-го рядків, зіставивши їх зі змістом всього сонету, можна зрозуміти так: друг, залишаючись неодруженим та бездітним, двократно порушує свій обов'язок перед природою: 1) відмовляється компенсувати втрати, які наносить світу смерть, і 2) забуває, що у краси особливий обов'язок – відтворювати прекрасне (це видно з первого рядка – «from fairest creatures we desire increase») [4, с. 298].

Розібравши зміст ми виявили слова-архаїзми, а точніше староанглійські слова, які в сучасній англійській мові або зовсім не зустрічаються, або видозмінилися у результаті розвитку мови.

У рядку 5: «But thou, contracted to thine own bright eyes» (Але ти, заручений зі своїми власними ясними очима) – присвійні займенники «thou» і «thine». «Thou» (ти) – займенник, одна; «thine» (твої) – присвійний займенник, множина, староанглійські поетичні слова (Old English: thou, thine; Modern English: you, your).

У рядку 14: «To eat the world's due, by the grave and thee» (З'ївши належне світу на пару з могилою (Він з'їсть тебе могилою безповоротно)) теж зустрічаємо займенник «thee» (себе) – особовий займенник, об'єктний відмінок від thou: тебе, тебе, тобою. Слово thou (транскрипція [ðau]) раніше було займенником другої особи одини в староанглійській мові (O.E.: thee, M.E.: youself). Потім було витіснене займенником другої особи множини you. До недавнього часу форма thou зберігалася в релігійних текстах для звернення до Господа, зараз є застарілою, хоча іноді зустрічається в розмовній лексиці на півночі Англії і Шотландії, а також у деяких районах США. Стойте у називному відмінку. Практично всі слова, наступні за thou, мають закінчення -st і -est, наприклад: thou goest (ти йдеш) [80].

У сонеті 1, у 6-му рядку «Feed'st thy light's frame with self-substantial fuel» (Підтримуєш у собі полум'я (багаття) паливом своєї сутності) дієслово feed додало це закінчення -st: feed'st (O.E.: you feed'st; M.E.: you feed). Такий же приклад і в рядку 11: «Within thine own bud buriest thy content» (У власному бутоні ховаєш свою суть) – «thine... buriest...» (O.E.: thine... buriest; M.E.: your... bury) та в рядку 12: «And, tender churl, makest waste in niggarding» (I, ніжний раб, марнуєшся в скупості) – дієслово «makest» (O.E.: makest; M.E.: make).

У рядку 8: «Thyself thy foe, to thy sweet self too cruel» (Сам собі ворог, занадто жорстокий до своєї милої персони) ми виділили такі архаїзми: «thyself» – (сам) староанглійське слово (O.E.: thyself; M.E.: yourself), слово з XVII століття; «thy» (себе) староанглійське слово (O.E.: thy; M.E.: you), присвійний займенник 2-ї особи одини, з'явилось у кінці XII ст.; «foe» – ворог, іменник, староанглійське слово (O.E.: foe; M.E.: enemy), вперше було записане в 1600 році. Це слово є поетичним і в основному зустрічається у поетичних та прозаїчних творах.

У рядку 9: «Thou that art now the world's fresh ornament» (Ти, що є тепер новою прикрасою світу) архаїзмом є конструкція «thou art» – ти є. «Thou» – ти, займенник другої особи однини в староанглійській мові (O.E.: thou; M.E.: you), «art» – допоміжне дієслово, друга особа теперішнього часу від be (бути), староанглійське слово (O.E.: art; M.E.: are).

У рядку 12: «And, tender churl, makest waste in niggarding» (І, ніжний раб, марнуєшся в скрупності) – churl (раб), іменник, староанглійське слово (O.E.: churl; M.E.: slave, bondman). До 1300 означало bondman, villain (раб, негідник (хитрун, шахрай)).

Отже, дослідивши текст сонету 1, ми виявили 7 рядків, які містять 16 архаїзмів (займенник thou (ти) – 2 рази, та його форми: thine (твої) – зустрічається 3 рази, thy (своє, себе, собі) – 3 рази, thee (тебе) – 1 раз, thyself (сам) – 1 раз; дієслівна форма 2-ї особи однини feed'st (підтримуєш); foe (ворог); art (є); дієслівна форма 2-ї особи однини buriest (ховаєш); churl (раб); дієслівна форма 2-ї особи однини makest (робиш):

1) рядок 5: «But thou, contracted to thine own bright eyes» – thou (ти), thine (твої);

2) рядок 6: «Feed'st thy light's frame with self-substantial fuel» – Feed'st (підтримуєш), thy (своє);

3) рядок 8: «Thyself thy foe, to thy sweet self too cruel» – Thyself (сам), thy (собі), foe (ворог); (to) thy ((до) себе);

4) рядок 9: «Thou that art now the world's fresh ornament» – Thou (ти), art (є);

5) рядок 11: «Within thine own bud buriest thy content» – thine (свій), buriest (ховаєш), thy (своє);

6) рядок 12: «And, tender churl, makest waste in niggarding» – churl (скнара, раб); makest (робиш);

7) рядок 14: «To eat the world's due, by the grave and thee» – thee (тебе).

Дослідивши текст сонету, ми виділили такі стилістичні прийоми: у рядку 1: «From fairest creatures we desire increase» (Від найпрекрасніших створінь ми бажаємо приплоду (збільшення)), «fairest creatures» (найпрекрасніші створіння) – епітет, використаний поетом для того, щоб показати красу друга, а також красу майбутньої обраниці друга; «creatures... increase» – алітерація (повторення однорідних приголосних с, р, с) та асонанс (повторення однорідних голосних е, а).

У рядку 2: «That thereby beauty's rose might never die» (Щоб таким чином троянда краси ніколи не вмирила), «beauty's rose» (трянда краси) – метафора. Поет називає свого друга «тряндою краси», щоб передати красу, тендінцість і привабливість друга, щоб вказати на те, що його друг настільки прекрасний, що він асоціюється у поета з «королевою краси» серед квітів і найтендінційною квіткою – трояндою. Весь рядок є метафоричним, його можна зрозуміти так: щоб прекрасний друг (його краса і чесноти) ніколи не помер.

У рядку 3: «But as the riper should by time decease» (Але, коли більш зріла (та, що вже розпустилась) [трянда] з часом помре), «riper» (зріла (та, що вже розпустилась) [трянда]) – метафора. Поет має на увазі те, що життя не вічне і друг з часом постаріє та помре.

У рядку 4: «His tender heir might bear his memory» (Його ніжний (тендітний, люблячий) спадкоємець нестиме пам'ять про нього), «tender heir» (ніжний (тендітний, люблячий) спадкоємець) – епітет, використаний для того, щоб підкреслити свою любов до друга та його майбутніх нащадків, таких прекрасних, як і сам друг.

А взагалі перші 4 рядки є розгорнутою метафорою:

«From fairest creatures we desire increase,

Від найпрекрасніших створінь ми бажаємо приросту (збільшення),

That thereby beauty's rose might never die,

Щоб таким чином троянда краси ніколи не вмирила,

But as the riper should by time decease,

Але, коли більш зріла (та, що вже розпустилась) [трянда] з часом помре,

His tender heir might bear his memory...»

Його тендітний спадкоємець нестиме пам'ять про нього.

Поет використав метафору, порівнявши друга з трояндою, і в цих чотирьох рядках чітко можна побачити натяк на те, що прекрасному другу час одружитися й завести дітей, аби нащадки нагадували про нього схожими рисами та несли пам'ять, навіть після його смерті.

У рядку 5: «But thou, contracted to thine own bright eyes», contracted to thine own bright eyes (А ти, заручений зі своїми власними ясними очима) – метафора. Поет має на увазі самозакоханість і самотність друга; «own bright eyes» – метонімія, мається на увазі – сам із собою, тобто самозакоханий.

Рядок 6: «Feed'st thy light's frame with self-substantial fuel» (Підтримуєш у собі полум'я (багаття) паливом своєї сутності) – метафора. Поет має на увазі те, що друг є цікавим і привабливим за рахунок свого характеру та краси, а також інших чеснот.

Рядок 7: «Making a famine where abundance lies» (Створюючи голод [там], де панує достаток) – розгорнута метафора. Мається на увазі те, що друг не хоче одружуватися і тим самим не дає змогу розвиватися своєму роду і своїм нащадкам.

У рядку 8: «Thyself thy foe, to thy sweet self too cruel» (Сам собі ворог, занадто жорстокий до своєї милоти персоні) – «thyself thy foe» – метафора. Йдеться про критичне ставлення друга до самого себе; «sweet self» (мила персона) – епітет, передає привабливість адресата сонету – друга В. Шекспіра.

У рядку 9: «Thou that art now the world's fresh ornament» (Ти, що є тепер новою прикрасою світу) – «the world's fresh ornament» (нова прикраса світу) – метафора; «fresh ornament» (нова прикраса) – епітет. Поет має на увазі, що друг для нього настільки дорогий і красивий, що він його підносить до прикрас світу.

У рядку 10: «And only herald to the gaudy spring» (І первім вісником (весняною квіткою) барвистої весни) – «only herald» (перший вісник (першоцвіт, весняна квітка)) – метафора. У даному випадку поет використав метафору, щоб показати другу, що він молодий і гарний, і подібно до перших весняних квітів

радує оточуючих своєю молодістю та красою. А також «gaudy spring» (барвиста весна) – епітет.

У рядку 11: «Within thine own bud buriest thy content» (У власному бутоні ховаєш свою суть) – розгорнута метафора. Поет має на увазі те, що друг не хоче стати батьком і таким чином передати нашадкам свої найкращі риси.

У рядку 12: «And, tender churl, makest waste in niggarding» (І, ніжний скнара (раб), марнуєшся в скупості) – розгорнута метафора, а також «tender churl» (ніжний скнара (раб)) – оксюморон. Поет поєднав абсолютно протилежні поняття: «tender» (ніжний) – позитивне поняття, «churl» (скнара) – негативне поняття. Поет називає друга «скнарою» тому, що друг не хоче ділити своє серце і тіло ні з ким, а також поет описує одну з рис свого друга – ніжність, тому поет називає друга «ніжним». Якщо розглядати рядок повністю, то він є метафоричним, у ньому поет натякає другу про те, що він живе лише

заради себе і свій марнує час, живучи в самотності, не бажаючи ділити себе ні з ким.

Рядки 13 та 14 є метафоричними: «Pity the world, or else this glutton be» (Пожалій світ, бо бути [тобі] цією ненажерою (пристрасно захоплений собою, ненаситний)); «To eat the world's due, by the grave and thee» (З'їсть світ собі належне, могилою й тебе (Він з'їсть тебе могилою безповоротно)). Ці рядки містять у собі головну ідею сонета: життя швидкоплинне і другу час думати про одруження. Поет використовує метафору в даних рядках і називає друга ненажерою маючи на увазі те, що друг порушує свій обов'язок перед природою та світом, він лише живе в своє задоволення і не хоче компенсувати ті втрати, які несе смерть, тому друг може й не помітити, як швидко пролетить життя і він опиниться в могилі.

Отже, отримані дані ми систематизували і зобразили в поданій нижче діаграмі (рис. 1).

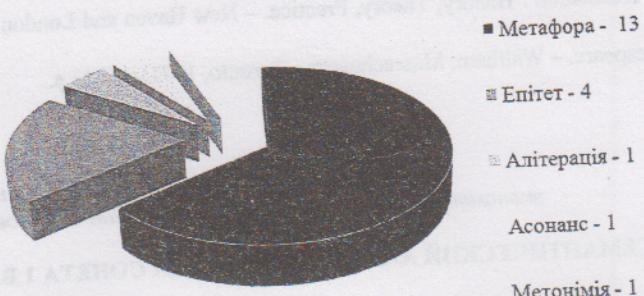

Рис. 1. Стилістичні прийоми сонету 1 В. Шекспіра

- У діаграмі ми зобразили 20 стилістичних прийомів сонету 1, і вони є такими:
- у рядку 1: «fairest creatures» (найпрекрасніші створіння) – епітет; «creatures...increase» – алітерація та асонанс;
 - у рядку 2: «beauty's rose» (трянда краси) – метафора;
 - у рядку 3: «riper» (зріла (та, що вже розпустилась) [трянда]) – метафора;
 - у рядку 4: «tender heir» (ніжний (тендітний, люблячий) спадкоємець) – епітет; перші 4 рядки разом складають розгорнуту метафору;
 - у рядку 5: «contracted to thine own bright eyes» (Заручений зі своїми власними ясними очима) – метафора; «own bright eyes» – метонімія.
 - у рядку 6: «feed'st thy light's frame with self-substantial fuel» (підтримуєш в собі полум'я (багаття) паливом своєї сутності) – метафора;
 - у рядку 7: «making a famine where abundance lies» (створюючи голод [там], де панує достаток) – метафора;
 - у рядку 8: «thyself thy foe» (сам собі ворог) – метафора;
 - у рядку 9: «the world's fresh ornament» (нова прикраса світу) – метафора, «fresh ornament» (нова прикраса) – епітет;
 - у рядку 10: «only herald» (перший вісник (першоцвіт, весняна квітка) – метафора; «gaudy spring» (барвиста весна) – епітет.
 - у рядку 11: «Within thine own bud buriest thy content» (У власному бутоні ховаєш свою суть) – розгорнута метафора;
 - у рядку 12: «And, tender churl, makest waste in niggarding» (І, ніжний скнара, марнуєшся в скупості) – розгорнута метафора, «tender churl» (ніжний скнара) – оксюморон.
 - у рядку 13: «Pity the world, or else this glutton be» (Пожалій світ, бо бути [тобі] цією ненажерою (пристрасно захоплений собою, ненаситний)) – метафора;
 - у рядку 14: «To eat the world's due, by the grave and thee» (З'їсть світ собі належне, могилою й тебе (Він з'їсть тебе могилою безповоротно)) – розгорнута метафора.

Висновки. Отже, можемо зробити висновок, що найчастіше в сонеті 1 В. Шекспір використав метафору, рідше – епітет та ще рідше інші прийоми, такі як алітерація, асонанс та метонімія.

Необхідно ще мати на увазі те, що багато слів і словесних образів, крім свого логічного змісту, несуть певний емоційний «заряд» для читача, роблять на нього позитивний або негативний вплив. У прозі,

принаймні нехудожній, на це можна не зважати, але в поезії така емоційна «тональність» слів надзвичайно важлива. Турботою поета є не тільки добір точних за змістом слів (у тому числі метафор), а й створення потрібного емоційного ефекту. На прикладі сонета 1 видно, як дбав про це Шекспір. Наприклад, у рядку 5 метафора «заручений зі своїми очима» звучала б як досить різкий докір, якби поет не додав «ясними», –

радує оточуючих своєю молодістю та красою. А також «gaudy spring» (барвиста весна) – епітет.

У рядку 11: «Within thine own bud buriest thy content» (У власному бутоні ховаєш свою суть) – розгорнута метафора. Поет має на увазі те, що друг не хоче стати батьком і таким чином передати нащадкам свої найкращі риси.

У рядку 12: «And, tender churl, makest waste in niggarding» (І, ніжний скнара (раб), марнуєшся в скупості) – розгорнута метафора, а також «tender churl» (ніжний скнара (раб)) – оксюморон. Поет поєднує абсолютно протилежні поняття: «tender» (ніжний) – позитивне поняття, «churl» (скнара) – негативне поняття. Поет називає друга «скнарою» тому, що друг не хоче ділити своє серце і тіло ні з ким, а також поет описує одну з рис свого друга – ніжність, тому поет називає друга «ніжним». Якщо розглядати рядок повністю, то він є метафоричним, у ньому поет натякає другу про те, що він живе лише

заради себе і свій марнүє час, живучи в самотності, не бажаючи ділити себе ні з ким.

Рядки 13 та 14 є метафоричними: «Pity the world, or else this glutton be» (Пожалій світ, бо бути [тобі] цією ненажерою (пристрасно захоплений собою, ненаситний)); «To eat the world's due, by the grave and thee» (З'їсть тебе могилою безповоротно). Ці рядки містять у собі головну ідею сонета: життя швидкоплинне і другу час думати про одруження. Поет використовує метафору в даних рядках і називає друга ненажерою маючи на увазі те, що друг порушує свій обов'язок перед природою та світом, він лише живе в своє задоволення і не хоче компенсувати ті втрати, які несе смерть, тому друг може й не помітити, як швидко пролетить життя і він опиниться в могилі.

Отже, отримані дані ми систематизували і зобразили в поданій нижче діаграмі (рис. 1).

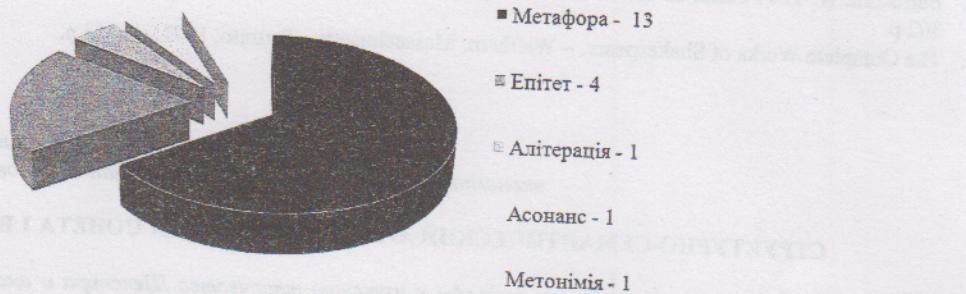

Рис. 1. Стилістичні прийоми сонету 1 В. Шекспіра

У діаграмі ми зобразили 20 стилістичних прийомів сонету 1, і вони є такими:

у рядку 1: «fairest creatures» (найпрекрасніші створіння) – епітет; «creatures...increase» – алітерація та асонанс.

у рядку 2: «beauty's rose» (тряонда краси) – метафора;

у рядку 3: «tiger» (зріла (та, що вже розпустилась) [тряонда]) – метафора;

у рядку 4: «tender heir» (ніжний (тендітний, люблячий) спадкоємець) – епітет; перші 4 рядки разом складають розгорнуту метафору;

у рядку 5: «contracted to thine own bright eyes» (Заручений зі своїми власними ясними очима) – метафора; «own bright eyes» – метонімія.

у рядку 6: «feed'st thy light's frame with self-substantial fuel» (підтримуєш в собі полум'я (багаття) паливом своєї сутності) – метафора;

у рядку 7: «making a famine where abundance lies» (створюючи голод [там], де панує достаток) – метафора;

у рядку 8: «thyself thy foe» (сам собі ворог) – метафора;

у рядку 9: «the world's fresh ornament» (нова прикраса світу) – метафора, «fresh ornament» (нова прикраса) – епітет;

у рядку 10: «only herald» (перший вісник (першоцвіт, весняна квітка) – метафора; «gaudy spring» (барвиста весна) – епітет.

у рядку 11: «Within thine own bud buriest thy content» (У власному бутоні ховаєш свою суть) – розгорнута метафора;

у рядку 12: «And, tender churl, makest waste in niggarding» (І, ніжний скнара, марнуєшся в скупості) – розгорнута метафора, «tender churl» (ніжний скнара) – оксюморон.

у рядку 13: «Pity the world, or else this glutton be» (Пожалій світ, бо бути [тобі] цією ненажерою (пристрасно захоплений собою, ненаситний)) – метафора;

у рядку 14: «To eat the world's due, by the grave and thee» (З'їсть світ собі належне, могилою й тебе (Він з'їсть тебе могилою безповоротно)) – розгорнута метафора.

Висновки. Отже, можемо зробити висновок, що найчастіше в сонеті 1 В. Шекспір використав метафору, рідше – епітет та ще рідше інші прийоми, такі як алітерація, асонанс та метонімія.

Необхідно ще мати на увазі те, що багато слів і словесних образів, крім свого логічного змісту, несуть певний емоційний «заряд» для читача, роблять на нього позитивний або негативний вплив. У прозі,

принаймні нехудожній, на це можна не зважати, але в поезії така емоційна «тональність» слів надзвичайно важлива. Турботою поета є не тільки добір точних за змістом слів (у тому числі метафор), а й створення потрібного емоційного ефекту. На прикладі сонета 1 видно, як дбав про це Шекспір. Наприклад, у рядку 5 метафора «заручений зі своїми очима» звучала б як досить різкий докір, якби поет не додав «ясними», –

комплімент, який змінює всю інтонацію. У наступному рядку докір на «підтримуєш у собі полум'я (багаття) паливом своєї сутності» компенсується тим, що згаданий «thy light's flame», тобто адресату приписані «світло» і внутрішній «вогонь» – позитивні якості. І так далі: слово «famine» (голод) емоційно врівноважується словом «abundance» (достаток), визначення «stuel» (жорсто-

кий) – визначенням «sweet» («милий»), дієслово «bungy» (хоронити) – словом «bud» (бутон), за яким стоять асоціації весни і свіжості; образливе «churl» (скнара) заздалегідь нейтралізується епітетом «tender» («ніжний»). У результаті весь сонет набуває неоднозначного змісту: на поверхні – повчання і докори, а в глибині – милування і вираз ніжної шанобливості та любові до друга.

Список використаних джерел

1. Каразин Ю. Филологический анализ поэтического текста / Ю. Каразин. – Москва : Академический Проект ; Екатеринбург : Деловая книга, 2004. – 432 с.
2. Коломієць Л. В. Мовно-стильові виміри творчого методу перекладача: на матеріалі українських перекладів Шекспірових сонетів // Мовні і концептуальні картини світу. – Київ : Логос, 2000. – 202 с.
3. Коломієць Л. В. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу (на матеріалі перекладів з англійської, ірландської та американської поезії) : Монографія. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 522 с.
4. Шекспір У. Сонеты (Текст парал. англ., рус.) / Сост. А. Н. Горбунов ; Предисл. и коммент. А. Аникста ; послесл. А. Л. Зорина. – М. : Радуга, 1984. – 366 с.
5. Barnstone W. The Poetics of Translation : History, Theory, Practice. – New Haven and London : Yale University Press, 1993. – 302 p.
6. The Complete Works of Shakespeare. – Waltham, Massachusetts ; Toronto, 1971. – 1743 p.

A. M. Удовиченко,

Донецький національний університет
економики и торговли имени Михаила Туган-Барановского, г. Кривий Ріг, Україна

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОРИГИНАЛА СОНЕТА 1 В. ШЕКСПИРА

В статье рассмотрены и определены подходы к изучению творчества Шекспира и анализу литературного текста, осуществлен структурно-семантический анализ сонета 1 Шекспира и установлены его структурно-семантические особенности. Решение поставленных задач осуществлялось с помощью таких методов, как структурный и семантический анализ, метод сравнения стилистических явлений. Результатом исследования является проведенный структурно-семантический анализ оригинала сонета 1 В. Шекспира, рассмотрены внешняя и внутренняя структуры 1-го сонета, осуществлен его подстрочный перевод. Установлено, что чаще всего в сонете 1 В. Шекспир использовал метафору, меньше – эпитет и еще меньше аллитерацию, ассонанс и метонимию.

Ключевые слова: структурно-семантический анализ; стилистический метод; сонет; В. Шекспир.

H. Udovichenko,

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mikhailo Tugan-Baranovsky, Kryvyi Rih, Ukraine

STRUCTURAL-SEMANTIC ANALYSIS of ORIGINAL of SONET 1 by W. SHAKESPEARE

Approaches to Shakespeare's works studying and to the source text analysis were considered and defined in the article, the structural-semantic analysis of the sonnets 1 of Shakespeare was carried out and its structural-semantic features were established. Methodology comprises such methods as structural and semantic analysis, the method of stylistic phenomena comparing. The result of the study is the structured-semantic analysis of the original sonnet W. Shakespeare's original, the external and internal structures of the 1st sonnet were considered, and its word-based translation was carried out. It was found that most of all in the sonnets 1 W. Shakespeare used a metaphor, epithet and even less alliteration, assonance and metonymy and 7 lines containing 16 archaisms.

Key words: structural-semantic analysis; stylistic method; sonnet; W. Shakespeare.